

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. I. De Libertate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

1. PRIMAS apud Sectarios tenet iste articulus de Justificatione peccatoris, presertim illius, qui post Baptismum in peccatum personale lapsus est. Cum qua plures materias scio connecti, nimirum 1. de Libertate. 2. De Gra-
tia. 3. De Observatione Legis. 4. De Peccatis. 5. De Bonis operibus. Quas per distinctos articulos pertractare placet, & 6. demum subjungere punctum principale, quod est de Justificatione.

ARTICULUS I.

De Libertate.

2. SCIENDUM 1. ad propositum duplicem distingui libertatem, à coactione unam, à necessitate alteram. *Libertas à coactione* datur tunc, quando potentia non patitur vim & necessitatem à principio extrinseco, seu, quando libera est à coactione externa: sic Deus liberè amat se ipsum, & Beati in cælo Deum. *Libertas à necessitate* (quæ passim vocatur *Libertas Indifferentiæ*) datur tunc, quando potentia non patitur ullam necessitatem, unde unde proveniente, seu ab intrinseco seu ab extrinseco, & quando est indifferens ad utrumque ex oppositis, scilicet ad eligendum hoc vel illud, ad aliquid faciendum vel omittendum, & quando ad alterutrum pro libitu ipsa se determinare potest: v. g. ad sedendum vel ambulandum &c. Hæc libertas in scholis communiter sic definitur: *Est potentia, quæ positis omnibus ad agendum requisitis potest agere vel non agere.* Gerardus Lutheranorum Theologorum facillè princeps in Locis Theologicis de Libero Arbitrio ad præsens negotium illam vocat *facultatem rationis ac voluntatis, quæ potest homo peccare & non peccare,* hoc est, *Deum ritè agnoscere, & spontaneo voluntatis motu integram ipsi obedientiam prestare, vicissim etiam à DEO se avertere.*
- SCIENDUM 2. admodum difficile esse statum controversiæ præsentis formare, eò quòd arduum sit tandem penetrare, quid moderni Sectarij sentiant de libero hominis arbitrio post lapsum Adami, cum profus variè, obscure, & sæpe (saltem in speciem) contradictoriè loquantur. Horrent enim & ipsi crudam nimis & indigestam Magistrorum suorum Lutheri & Calvini de Libertate sententiam, quorum prior libertatem in statu naturæ lapsæ dixit esse *rem de solo titulo, figmentum in rebus, & hominem, dum facit, quod in se est, peccare mortaliter, ac omnia necessariè fieri,* vid. in assert. art. 36. Posterior autem liberi arbitrij non rem, sed simulacrum esse docuit. Uterque tamen agnovit in homine post peccatum remansisse libertatem à coactione, atque hanc sufficere. Id quod etiam docent Jansenistæ, tuentes propositiones Michaëlis Baij.
- Cæterum Gerardus loc. cit. docet
Ecc 3 sequen-

sequentia. 1. Libertatem à necessitate (ipse ordinariè vocat libertatem Re-
 ceditudinis) post lapsum Adami perijsse,
 mansisse tamen libertatem à coactione.
 2. Unde hominem necessariò velle ma-
 lum & peccatum, quamvis sponte &
 non coactè velit. 3. Posse adhuc nol-
 le bonum seu Spiritui Sancto resistere
 in conversione. 4. Non tamen posse
 velle bonum seu Spiritui S. cooperari in
 conversione. 5. Hominem non re-
 narum necessariò peccare, quamvis
 eatenus peccet liberè, quatenus volun-
 tas depravata fertur in malum absque
 coactione, sed spontè. 6. Hominem
 in sua conversione non cooperari gra-
 tia ex suis viribus, sed Spiritum S. quod
 homo non potest ex se, facere, ut possit
 ipsius gratià & donò: sicut quando
 Christus suscitavit Lazarum, nihil coo-
 perari potuit Lazarus ad sui resuscitatio-
 nem. 7. Hominem tamen novis viri-
 bus donatum à Deo, & translatum à
 statu corruptionis ad statum gratiæ,
 consequi aliam arbitrij libertatem, ut ita
 voluntas in hoc statu non sit otiosa,
 sicut fuit initio conversionis, sed per
 novas vires postea cooperetur Spiritui
 S. adeòque concurrat ut instrumentum
 liberum: in quo statu renovationis vo-
 luntati humanae lubentissimè concedi à
 se ait *evangelio* quandam, seu coopera-
 tionem ad bonum. 8. Confitendum
 esse, nos habere liberum arbitrium &
 ad malum & ad bonum, quamvis in
 hac vita etiam hæc nostra libertas in sta-
 tu renovationis sit captiva sub Lege,
 quia caro prafractè renititur facientibus
 bonum. 9. Lutherum, quando do-
 cuit, liberum arbitrium in opere bono

se habere merè passivè, non docuisse,
 conversionem fieri sine cogitatione
 mentis & assensu voluntatis, sed negàs-
 se, voluntatem suis viribus activè con-
 currere ad illos actus, ita ut Spiritui S.
 cooperetur, sed id opus esse Dei, non
 voluntatis humanae effectum: nemo
 enim convertitur, & post conversio-
 nem nulla sunt opera bona, quin ali-
 quos actus eliciat intellectus & volun-
 tas, nec voluntas in bonis operibus ita
 agitur à Deo, ut ipsa non agat, & ago-
 re possit viribus novis à Deo donatis,
 quamvis nihil possit viribus naturali-
 bus. 10. Denique à se non negari,
 hominem etiam non-renatum, non-
 renovatum habere libertatem à necessi-
 tate in rebus naturalibus, politicis,
 moraliter bonis, & spiritualibus exter-
 nis, (uti est bene vel malè agere) sed
 præcisè negari in ordine ad opera *spiri-
 tualiter bona interna*, uti sunt rectè
 credere, Deum diligere &c. Ita Ge-
 rardus, & cum ipso M. Lomer p. 216.
 seqq. item p. 327. & 328. *seines Aus-
 gangs* &c. quæ verba omnia combina-
 re, ut sibi non contradicant, præsertim
 M. Lomer locis citat. atque satis intelli-
 gere, operosum est: qui potest capere,
 capiat. Mihi videntur velle rem dedu-
 cere ad quæstionem de nomine, quan-
 do urgentur Adversarij.

Sciendum 3. ex recitata doctrina
 posse contra modernos Sectarios statum
 quæstionis sèrè sic formari. *An homo per
 peccatum corruptus, nondum renatus,
 vel renovatus (hoc est: baptizatus, vel
 conversus) ante & in conversione sua
 habeat vires proprias & naturales libe-
 ri arbitrij, seu libertatem indifferen-*

*tia, vi cuius possit ex se cooperari Spiritui S. ad conversionem interiore excitanti, atque per cooperationem suam acceptare oblatam gratiam. & sic unum cum gratia Divina opus aliquod spiritualiter bonum internum efficere, hoc est, actum supernaturalem proximè conducentem ad obtinendam iustitiam & salutem? Quippe Gerardus cum Catholicis concedere videtur 1. Ante lapsum Adami constituisse homini libertatem à necessitate tam ad bonum quam ad malum. 2. Eandem adhuc dari in iustis & iam converſis. 3. Licet ea vulnerata sit & imperfecta, eò quòd propter carnis rebellionem homo magis propendat ad malum; ubi enim non est æquilibrium seu æqualis propensio ad bonum aequè ac malum, non est perfecta libertas. 4. Et hanc imperfectam libertatem in iustis adjuvari per vires novas Spiritus S. scilicet per gratiam excitantem vel adjuvantem, sine qua Catholici asserunt, nullum prorsus actum spiritualiter bonum & supernaturalem elici posse; quamvis enim homo per peccatum originale vulneratus sit in naturalibus, inter quæ etiam est libertas, & spoliatus in gratuitis, ut habet Theologorum axioma: Gratia tamen sanat hæc nostræ voluntatis vulnera. 5. Libertatem prædictam dari circa omnia, exceptis spiritualibus internis; quæ tamen Catholici non excipiunt. M. Lomer p. 328. cit. insuper concedit, posse hominem non renatum resistere auxilio Divino ad penitentiam excitanti, vel illud acceptare, vocatque auxilium Dei *concursum*, adeoq; etiam in spiritualibus internis admittit, hominem (etiam non renatum) aliquid posse cum*

gratia DEI, quod tamen alibi negat rursus. Solum igitur superest quaestio, an homo *infidelis* & *peccator* non habeant vires naturales suæ voluntatis, vi quarum possint pro libitu cooperari DEO ad fidem & penitentiam eos excitanti, vel utrum vires novæ tantum, seu sola gratia operari debeat fidem & penitentiam seu conversionem, ut adeo Turca, Judæus, vel alius Paganus, item Peccator nihil omnino possit ex se in spiritualibus internis, nisi peccare?

Dicendum. Homo etiam post peccatum tam personale quam originale habet libertatem à necessitate, etiam in spiritualibus internis. Probatur primum membrum 1. ex Scriptura, quæ, quando loquitur de libertate, semper eam describit ut indifferentem ad duas res oppositas, & potentem propria determinatione eligere alterutrum, nempe peccare vel bene agere. Sic Eccli. 31. dicitur: *Beatus, qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit.* Et c. 1. ante hominem *vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei, dabitur illi.* (Ecce, inquit S. Aug. de grat. & lib. arbit. c. 3. *aperitissimè videmus expressum liberum humane voluntatis arbitrium.*) *Sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius.* Gen. 4. *In arbitrio viri erit, ut faciat sive non faciat.* Num. 30. *Eccè sto ad ostium & pulso, si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad eum.* Apoc. 3. v. 20. Ergo ex viribus nostri arbitrij possumus pulsanti Christo, seu ad penitentiam excitanti per internam gratiam,

aperi-

aperire osium cordis, vel non aperire. Huc pertinent omnes textus Scripturæ, qui nobis aliquid præcipiunt, suadent, prohibent, invitant, reprehendunt &c. qui sunt sine numero: nemo enim prudenter alteri aliquid præcipit, suadet, prohibet &c. nisi in altero sit potestas & indifferentia faciendi vel omit- tendi; hinc amentibus, infantibus, & dormientibus nihil præcipitur, suade- tur &c. quamvis alias sint præditi vo- luntate humana, utpotè potentia naturali & essentiali, habeantque liber- tatem à coactione.

Prob. 2. ex sensu communi non so- lum SS. PP. quos Calvinus l. 2. Instit. c. 2. §. 4. fatetur stare pro libertate in- differentia, sed etiam omnium fide- lium & infidelium, peccatorum & ju- storum, qui omnes sentiunt & experi- untur in se, quod possint audito verbo DEI, & internis inspirationibus obedi- re vel non obedire, tentationi resi- stere vel cedere, poenitentiam agere vel omittere &c. licet alij alijs majores experiantur difficultates. Et hinc sunt illæ deliberationes præviæ, & consul- tationes, atque conscientia stimuli, remorsus, vercundia &c. si contra Spiri- tûs S. internas & externas admonitio- nes & præcepta agatur. Hinc alij cen- sentur laudabiles, alij reprehensibiles, timent penas, vel sperant præmia. Similia autem non judicantur de infan- tibus, & amentibus, quantumvis & isti habeant libertatem à coactione: er- go sensus communis est, etiam non renatis, non iustis, inesse libertatem à necessitate: ergo in conversione homi- nis non omnia agit solus DEUS per no-

vas vires supernaturales, sive per gra- tiam, sed etiam homo per suum arbi- trium potest aliquid conferre, & sic cooperando gratia bene, vel illi resi- stendo male agere. Clarissimè & bre- vissimè rem totam expressit S. Paulus, dum dixit: *Non ego, sed gratia DEI mecum.* 1. Cor. 15. v. 10. Ergo non solus DEUS per suam gratiam operatur in nobis, sed nos illi cooperari pos- sumus, & sæpe cooperamur.

Prob. 3. ex essentia liberi arbitrij, quod ex natura sua est potestas electi- va: sed potestas electiva non esset, nisi inter opposita posset eligere, & sic determinare seipsum ad unum: at- qui si possit eligere inter opposita, eo ipso debet esse liberam ab omni neces- sitate, & non tantum à coactione.

Probatum nunc alterum membrum 7. assertionis, quod nempe detur adhuc libertas indifferentia in rebus *spiritua- liter bonis internis*, 1. Ex Scriptura, Christus & Apostoli in novo (Propheta autem in antiquo Testamento) præcepe- runt & suaserunt multa opera spiritualiter bona & interna: atqui non potuissent prudenter præcipere & suadere, nisi in hominis libero arbitrio daretur potestas faciendi vel omitendi, adeoque liber- tas à necessitate: ergo. Ma. prob. præ- ceperunt & suaserunt fidem, charita- tem, timorem Domini, poenitentiam &c. *qui non crediderit, condemnabi- tur.* Marc. ult. *Qui non diligit, ma- net in morte.* 1. Joan. 3. *DEUS timere.* 1. Pet. 2. *Si poenitentiam non egeritis, omnes simul peribitis.* Luc. 13. Sed ista opera sunt spiritualiter bo- na, supernaturalia, & interna. Imò nul-

nullum opus spiritualiter, & supernaturaliter bonum dari potest sine actu interno hominis; quin per actum internum acquirunt opera suum valorem: ergo, cum DEUS & Christus precipiunt & suadent opera spiritualiter bona, porissimum precipiunt & suadent opera interna: ergo, ne DEUS & Christus imprudentiae argui debeant, dicendum est, ea esse in libera hominis potestate, sicut ipsa opera externa.

Prob. 2. Fides utique est actus internus & spiritualiter bonus: sed fides debet homini esse libera, ita ut in hominis arbitrio sit potestas eam eliciendi vel non; alius injustè damnatur à DEO infideles, eò quòd non crediderint, atque hi justè se excusarent dicendo ad DEUM: se non potuisse credere, totam culpam esse penes DEUM, quòd in ipsis non operatus fuerit fidem, ad quam eliciendam se non potuisse quidquam conferre. Confirmatur. Pœnitentia vera, seu dolor de peccato, utique est actus internus & spiritualiter bonus: atqui pœnitentia debet esse homini libera; alius peccator necessariò maneret obstinatus in malo, atque impenitens, nec sine tyrannide damnari posset.

Probatur 3. Si non datur libertas in spiritualibus internis, tunc nullum dabitur peccatum; quia peccatum ex essentia sua est libera transgressio Legis. Neque ullus hominum erit laudabilis vel vituperabilis, quòd DEUM dilexerit, vel odio habuerit &c. Hæc sunt contra communem omnium sensum, contra manifestam rationem.

R. P. Pichler Theol. Polemica,

Si dicas, dari & sufficere libertatem à coactione; tunc pariter peccabunt infantes & amentes per suos pravos motus. Imò laudabilis erit bestia, vel vituperabilis, si occidat v. g. vel conservet hominem, si ista faciat secundum inclinationem suam, & sine vi externa. Quis prudens talia credat? Confirmatur deniq; argumentis pro primo mēbro adductis.

Ob. 1. ex Scriptura. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est.* 2. Cor. 3. *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei* 1. Cor. 2. *Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio* &c. Rom. 7. *DEUS operatur in nobis velle & perficere.* Phil. 2. *Cum servi essetis peccati.* Rom. 6. Ergo homo non est liber ad bonum, cum nullus servus sit liber, & cum penitus corrupta sit voluntas & intellectus noster per peccatum, ut bonum nec cognoscere nec facere possint. R. 1. retorquendo argumentum in naturalibus, moralibus, vel saltem spiritualibus externis, in quibus admittunt Adversarij libertatem. R. 2. per ejusmodi textus nihil aliud probati, quàm quòd per peccatum, & ortam inde rebellionem concupiscentiæ, difficilior nobis redditus sit usus libertatis, & quòd soli sine DEI gratia præveniente nihil possimus in rebus spiritualibus, ad salutem proximè conducentibus. Nunquid Adversarij fatentur, nos in naturalibus nihil posse facere sine generali & naturali DEI concursu? quò tamen non obstante dicunt, hominem liberè ex proprijs viribus cooperari Deo in naturalibus, &c. Sic pariter, licet

F ff

line

sine concursu DEI supernaturali seu sine gratia nihil possumus in spiritualibus internis, tamen cum illa possumus liberè ex proprijs viribus cooperari. Non sumus igitur servi peccati propriè, sed tantùm proclives magis in malum, quàm in bonum post peccatum, salvà adhuc substantiâ libertatis.

Dices. Peccatores in Scriptura dicuntur *mortui, sepulti* &c. sed mortui nullas, etiam modiculas tantùm, vires habent ad cooperandum, & ad vitam sibi reddendam. R. Non est omnimoda paritas peccatorum cum mortuis; quia Physicè mortui prorsus nullam ampliùs habent vim agendi: contra spiritualiter mortui per peccatum, quamvis careant vitâ & viribus supernaturalibus, habent tamen adhuc vitam & vires naturales, congenitamque sibi libertatem, quæ quidem ex se sola facere opera supernaturalia non potest, potest tamen adjuta per gratiam DEI, & vires supernaturales, à DEO peccatoribus dari solitas ad resurgendum. Nec DEUS debet omnia solus, nec homo potest omnia solus agere: *Gratia DEI mecum.*

9. Ob. 2. DEUS ab æterno prævidit omnia nostra bona & mala opera: sed quæ DEUS prævidit, necessariò ita eveniunt, nec sunt in nostra libertate; ergo. Ita ferè & principaliter Gal-

vinistæ. R. 1. iterum retorquendo in naturalibus, moralibus &c. Item in actionibus Adami ante lapsum. R. 2. N. Mi. Quæ DEUS forte prævidit, certissimè quidem & *infallibiliter* existent, non tamen *necessariò*, nisi solùm necessitate consequente. Præscientia DEI non ponit, sed supponit opus creaturæ, hinc si opus à creatura ponetur liberè, à Præscientia videtur ut liberè ponendum, & sic tale opus *infallibiliter* quidem fiet, non tamen *necessariò*, propter Præscientiam DEI; creatura enim libera non ideo sic vel sic operabitur, quia DEUS prævidit, sed ex opposito ideo Deus prævidit, quia sic vel sic operabitur creatura libera: ac proinde Præscientia DEI non est causa boni vel mali operis, sed potiùs opus bonum vel malum est causa objectiva Præscientiæ. Dixi, *nisi necessitate consequente*: est autem necessitas consequens, quæ non antecedit liberam creaturæ exercitiùm, sed ad illud consequitur v. g. supposito, quòd homo liberè se determinet ad sedendum, necessariò sedet, & non potest non sedere, licet antecedenter ad suam liberam determinationem potuisset non sedere. Quæ necessitas consequens nullo modo obest libertati; imò est ipsius exercitiùm liber-tatis.